

ใบความรู้ที่ ๖ เรื่อง การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนด้วยหลักพอเพียง
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง ผลกระทบชุมชน บนวิถีพอเพียง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง คินทุน ปันสุขให้ชุมชน (๔)
รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส ๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

การพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมไทยอย่างมากในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม สำหรับผลของการพัฒนาในด้านบวก ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัตถุ และสาธารณูปโภคต่างๆ ระบบสื่อสารที่ทันสมัย และกระจายการศึกษามากขึ้น แต่ว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้เกิดผลลบติดตามมาด้วย เช่น ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และการรวมกลุ่มกันตามประเพณี ตลอดจนความอ่อนแอทางเศรษฐกิจของชุมชนและท้องถิ่น

เพื่อการจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น คือ ความพอเพียงในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเอง และสามารถนำไปสู่เป้าหมายของการสร้างความมั่นคงในทางเศรษฐกิจได้ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกภาคของเศรษฐกิจ ไม่จำเป็นจะต้องจำกัดเฉพาะแต่ภาคการเกษตร หรือภาคชนบท แม้แต่ภาคการเงิน ภาคอสังหาริมทรัพย์ และการค้าการลงทุนระหว่างประเทศโดย เน้นการปฏิบัติอย่างพอประมาณ มีเหตุมีผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม (มูลนิธิชัยพัฒนา)

เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ คือ การยึดหลักทางสายกลาง และความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนการใช้ความรู้ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และมีคุณธรรมเป็น พื้นฐานในการตัดสินใจและการกระทำ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ)

ดังนั้นการศึกษาหลักเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นหลักพื้นฐานที่ทุกครอบครัวสามารถนำไปปรับประยุกต์ การใช้งานได้ให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทของครอบครัว ชุมชน และสังคมของตนเอง สร้างความเข้มแข็ง จากภาคครัวเรือน อันนำไปสู่ความสำเร็จในภาคธุรกิจของชุมชนต่อไป

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง จึงประกอบด้วยประเด็นดังต่อไปนี้

๑. **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

๒. **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

๓. **การมีภูมิคุ้มกัน** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยมี เงื่อนไข ของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ๒ ประการดังนี้

๑. **เงื่อนไขความรู้** ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ

๒. **เงื่อนไขคุณธรรม** ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาชุมชนด้วยเศรษฐกิจพอเพียงตามโครงการ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเป็นตัวอย่างการพัฒนาชุมชนโดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลัก ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนและส่งเสริมให้ทุกชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยใช้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาหมู่บ้าน ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ฝึกอาชีพ จัดทำศูนย์เรียนรู้ชุมชน และส่งเสริมให้ชุมชนพึ่งพาตนเอง เน้นการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบใน ๔ ด้านสำคัญ ดังนี้

๑. ด้านจิตใจและสังคม เน้นให้หมู่บ้าน/ชุมชนรู้จัก สามัคคี ร่วมมือกันพัฒนา ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒. ด้านเศรษฐกิจ เน้นการทำบัญชีครัวเรือน ลดรายจ่าย สร้างรายได้รวมกลุ่มพัฒนาอาชีพ และออม ในหลายรูปแบบ หรือมีวิสาหกิจชุมชน

๓. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ปลูกฝังให้หมู่บ้าน/ชุมชน อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือมีการ ใช้พลังงานทดแทน

๔. ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ในชุมชน ใช้เทคโนโลยีเหมาะสม ปฏิบัติตามหลักการพึ่งพาตนเอง การจัดกิจกรรมในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ